

ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ

26 липня 2016 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я № 1546/дп-16

Вища кваліфікаційна комісія суддів України у складі дисциплінарної палати:

головуючого - Патрюка М.В.,

членів палати: Заріцької А.О., Луцюка П.С., Макарчука М.А., Прилипка С.М. - доповідача, Устименко В.Є.

розглянувши дисциплінарну справу стосовно судді господарського суду Запорізької області Носівець Вікторії Вікторівни, відкриту за зверненням народного депутата України Ємця Леоніда Олександровича та адвоката Голубничого Олега Ігоровича,

в с т а н о в и л а :

У листопаді 2015 року від народного депутата України Ємця Л.О. та у березні 2016 року від адвоката Голубничого О.І. на адресу Комісії надійшли звернення щодо поведінки судді господарського суду Запорізької області Носівець В.В.

Скаржниками зазначено про постановлення незаконної, на їх думку, ухвали від 09 грудня 2014 року про забезпечення позову шляхом накладення арешту на грошові кошти ПП «Молокозавод-Олком» та ПАТ «Київський маргариновий завод» у справі № 908/5508/14 за позовом командитного товариства «Желєв С.С. та компанія «Комиш-Зорянського елеватора» до публічного акціонерного товариства «Київський маргариновий завод», приватного підприємства «Молокозавод - Олком» та до приватного акціонерного товариства «Мелітопольський олійноекстракційний завод» про стягнення 54941567,37 грн., з порушенням принципу адекватності заходу до забезпечення позову, без здійснення оцінки обґрунтованості доводів заявника щодо необхідності вжиття відповідних заходів, без встановлення наявності обставин, які свідчать про можливість порушення прав та охоронюваних законом інтересів позивача.

З урахуванням викладених обставин, скаржники просять Комісію притягнути суддю господарського суду Запорізької області Носівець В.В. до дисциплінарної відповідальності.

Стосовно обставин, викладених у зверненнях, суддею Носівець В.В. надано Комісії письмові пояснення та копії окремих матеріалів справи.

Відповідно до вимог ст. 95 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» членом Комісії проведено перевірку даних про наявність підстав для відкриття дисциплінарної справи та притягнення судді Носівець В.В. до дисциплінарної відповідальності, за результатами якої складено висновок з викладенням фактів та обставин, виявлених у ході перевірки. На підставі висновку, рішенням Комісії від 18 травня 2016 року № 999/дп-16 стосовно судді господарського суду Запорізької області Носівець Вікторії Вікторівни відкрито дисциплінарну справу.

Розглянувши дисциплінарну справу, заслухавши доповідача, надані під час засідання пояснення судді Носівець В.В. та її представника - адвоката Нураліна М.В., дослідивши матеріали дисциплінарної справи, Комісія дійшла висновку про необхідність припинення провадження у дисциплінарній справі з наступних підстав.

28 березня 2015 набрав чинності Закон України «Про забезпечення права на справедливий суд», яким Закон України «Про судоустрій і статус суддів» 2010 року викладено в новій редакції.

Скарга стосується поведінки судді, яка мала місце під час дії Закону України «Про судоустрій і статус суддів» в редакції 2010 року.

З огляду на викладене, враховуючи приписи пункту 8 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про забезпечення права на справедливий суд», процедура дисциплінарного провадження здійснюється Комісією за правилами Закону України «Про судоустрій і статус суддів» в редакції 2015 року, а питання притягнення судді до дисциплінарної відповідальності вирішуються за приписами Закону України «Про судоустрій і статус суддів» в редакції 2010 року.

Перевіркою встановлено, що у провадженні судді господарського суду Запорізької області Носівець В.В. перебувала справа № 908/5508/14 за позовом командитного товариства «Желев С.С. та компанія «Комиш-Зорянського елеватора» до публічного акціонерного товариства «Київський маргариновий завод», приватного підприємства «Молокозавод - Олком» та до приватного акціонерного товариства «Мелітопольський олійноекстракційний завод» про стягнення 54941567,37 грн.

В рамках розгляду зазначеної справи, 09 грудня 2014 року, розглянувши клопотання командитного товариства «Желев С.С. та компанія «Комиш-Зорянського елеватора» про забезпечення позову шляхом накладення арешту на майно та грошові кошти, що належать приватному підприємству «Молокозавод - Олком» та ПАТ «Київський маргариновий завод», в межах суми позовних вимог 54941567,37 грн., суддею Носівець В.В. постановлено ухвалу, якою зазначене клопотання частково задоволено та накладено арешт

на грошові кошти, що належать приватному підприємству «Молокозавод - Олком» на користь командитного товариства «Желєв С.С. та компанія «Комиш-Зорянського елеватора» в межах суми 54941567,37 грн. А також накладено арешт на грошові кошти, що належать публічному акціонерному товариству «Київський маргариновий завод» на користь командитного товариства «Желєв С.С. та компанія «Комиш-Зорянського елеватора» в межах суми 54941567,37 грн.

На думку заявників, зазначену ухвалу було постановлено з порушенням принципу адекватності заходу до забезпечення позову, без здійснення оцінки обґрунтованості доводів заявника щодо необхідності вжиття відповідних заходів, без встановлення наявності обставин, які свідчать про можливість порушення в майбутньому прав та охоронюваних законом інтересів позивача.

На підтвердження зазначених вище обставин заявники посилаються на постанову Харківського апеляційного господарського суду від 27 січня 2015 р., якою ухвала судді Носівець В.В. 09 грудня 2014 року була скасована та постанову Вищого господарського суду України від 24 березня 2015 року, якою рішення апеляційного суду залишено без змін.

Судами апеляційної та касаційної інстанції встановлено, що ухвалою від 09 грудня 2014 року суддя Носівець В.В. порушила охоронювані права та основоположні свободи ПП «Молокозавод - Олком», а саме право власності, що захищається Конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод (ст. 1 Протоколу 1 Конвенції).

Дане порушення полягає у тому що встановлена невідповідність вжитих заходів забезпечення позову заявленому позивачем розміру позовних вимог. Як вбачається з матеріалів справи, позивач просив стягнути з відповідачів солідарно 54941567,37 грн. При цьому, судом накладено арешт на рахунки відповідачів на суму, що загалом вдвічі більша, ніж заявлена до стягнення, а саме по 54941567,37 грн. на кожного з відповідачів.

Під час засідання Комісії суддею Носівець В.В. та її представником - адвокатом Нуралінім М.В. стосовно зазначених обставин надано пояснення, відповідно до яких Комісією встановлено наступне.

Статті 66 та 67 ГПК України передбачають, що господарський суд має право вжити передбачених статтею 67 цього Кодексу заходів до забезпечення позову. Забезпечення позову допускається в будь-якій стадії провадження у справі, якщо невжиття таких заходів може утруднити чи зробити неможливим виконання рішення господарського суду. Позов забезпечується, зокрема, накладанням арешту на майно або грошові суми, що належать відповідачу. Про забезпечення позову виноситься ухвала. Ухвалу про забезпечення позову може бути оскаржено.

Таким чином, при винесенні 09 грудня 2014 року ухвали про забезпечення позову у справі № 908/5508/14, провадження у якій порушено 08 грудня 2014 року, судом вчинені дії по вжиттю заходів забезпечення позову на стадії порушення провадження у справі в межах діючого

процесуального законодавства. Обґрунтованість аргументів КТ «Желев С.С. та компанія «Комиш-Зорянського елеватора», викладених у клопотанні про забезпечення позову, та доказів, доданих до нього, оцінювалися судом в порядку статті 43 ГПК України, за внутрішнім переконанням судді. Їх аргументи і мотиви суддею викладено в ухвалі від 09 грудня 2014 року.

ПП «Молокозавод-Олком» скористався своїм правом на оскарження ухвали про забезпечення позову.

Скасування постановою Харківського апеляційного господарського суду від 27 січня 2015 року, яка підтримана постановою Вищого господарського суду України від 24 березня 2015 року, ухвали від 09 грудня 2014 року про забезпечення позову у справі № 908/5508/14 не є підставою для дисциплінарної відповідальності судді, який брав участь у його ухваленні, крім випадків, коли порушення допущено внаслідок умисного порушення норм права чи неналежного ставлення до службових обов'язків, що передбачено частиною 2 статті 92 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у діючій редакції та відповідає частині 2 статті 83 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у редакції, чинній на час винесення ухвали.

Тлумачення закону, оцінювання фактів та доказів, які здійснюють судді для вирішення справи, не повинні бути приводом для цивільної або дисциплінарної відповідальності, за винятком випадків злочинного наміру або грубої недбалості (Рекомендації СМ/Рес (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки, ухваленої 17 листопада 2010 року).

Обмеження суду в цьому свідчатиме про порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, яка гарантує кожному право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і неупередженим судом. Право на справедливий суд не може бути реалізованим, якщо правова система держави допускає, що остаточне судове рішення, яке має обов'язкову силу, не виконується на шкоду одній із сторін. Забезпечення позову є засобом запобігання можливим порушенням майнових прав чи охоронюваних законом інтересів особи. При цьому, господарський суд повинен враховувати можливі негативні наслідки для відповідача при виконанні ухвали суду, але повинен враховувати такі ж наслідки і для позивача при затримці виконання рішення та не допускати їх настання. Застосування норм статей 66 та 67 ГПК України направлене на дотримання балансу інтересів всіх сторін спору, оскільки забезпечує недопущення утруднення виконання рішення суду і дотримання Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.

Незалежність судді, серед іншого, забезпечується порядком здійснення правосуддя, визначеним процесуальним законом, таємницею ухвалення судового рішення; заборонаю втручання у здійснення правосуддя; відповідальністю за неповагу до суду чи судді.

Однією зі складових принципу незалежності судді є особливий процесуальний порядок оскарження на предмет перевірки законності та обґрунтованості ухваленого ним рішення.

Згідно з пунктом 25 Київських рекомендацій ОБСЄ щодо незалежності судочинства у Східній Європі, на Південному Кавказі та у Середній Азії (2010 р.) процедура притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності повинна стосуватися підтверджених випадків порушення правил професійної поведінки, які є значними, неприпустимими та, крім цього, ганьблять репутацію судочинства; дисциплінарна відповідальність суддів не може бути наслідком змісту їхніх судових рішень або вироків, включаючи відмінності у юридичному тлумаченні між судами; наслідком прикладів суддівських помилок чи критики суддів.

Декларацією щодо принципів незалежності судової влади, прийнятої Конференцією голів верховних судів країн Центральної та Східної Європи (о. Бріюні, Хорватія, 14.10.2015 р.) закріплено принципи, які встановлюють стандарти незалежності судової влади як однієї з трьох гілок державної влади, згідно з якими жоден суддя не повинен притягатися до дисциплінарної відповідальності чи звільнятися за ухвалені ним судові рішення, крім як у разі грубої недбалості чи навмисного порушення закону.

Аналогічна позиція викладена і в Рішенні Конституційного Суду України від 11 березня 2011 року №2-рп/2011, згідно з яким давати оцінку процесуальним діям суддів щодо розгляду конкретної судової справи можуть тільки суди апеляційної і касаційної інстанцій при перегляді судових рішень.

Таким чином, не повинно мати місце неправомірне чи несанкціоноване втручання в процес правосуддя, в тому числі у вигляді надання оцінки змісту судового акту суб'єктами, які не наділені такими повноваженнями, окрім судів вищих інстанцій.

Статті 66, 67 ГПК України передбачають, що господарський суд має право вжити передбачених ст. 67 цього Кодексу заходів до забезпечення позову. Забезпечення позову допускається в будь-якій стадії провадження у справі, якщо невжиття таких заходів може утруднити чи зробити неможливим виконання рішення господарського суду. Позов забезпечується, зокрема, накладанням арешту на майно або грошові суми, що належать відповідачу. Про забезпечення позову виноситься ухвала. Ухвалу про забезпечення позову може бути оскаржено.

При винесенні 09 грудня 2014 року ухвали про забезпечення позову у справі № 908/5508/14, провадження у якій порушено 08 грудня 2014 року, судом вчинені дії по вжиттю заходів забезпечення позову на стадії порушення провадження у справі.

Адекватність обраного заходу до забезпечення позову - арешту – визначена його відповідністю вимогам, на забезпечення яких він вживався. Оцінка такої відповідності здійснена з урахуванням співвідношення прав (інтересу), про захист яких просив заявник, з розміром грошових сум/майна, на які вимагалось накладення арешту. Клопотання про забезпечення позову

задоволено в частині накладення арешту на грошові суми відповідачів в межах заявлених грошових вимог, відмовлено у накладенні арешту на майнові комплекси відповідачів. Оскільки господарське процесуальне законодавство не визначає переліку обставин, які свідчать про неможливість виконання рішення чи ускладнюють його виконання, адекватність заходів забезпечення позову є поняттям оціночним.

Вимоги до відповідачів були заявлені солідарно, отже судом абсолютно обґрунтовано на кожного із боржників накладено арешт в межах суми 54941567,37 грн., оскільки сутність солідарного стягнення полягає у можливості виконання обов'язку за рахунок як усіх разом боржників, так і будь-кого з них окремо. Тобто, висновки судів вищих інстанцій про перевищення вдвічі суми накладеного арешту, на які посилаються у зверненнях скажники слід вважати безпідставними.

Аргументи скажників, що накладення арешту на грошові кошти ПП «Молокозавод-Олком», яке є соціально орієнтованим підприємством, унеможливило здійснення розрахунків з постачальниками молока, призвело до припинення розрахунків із контрагентами, до значних втрат сировини; а також що при винесенні ухвали порушено охоронювані права та основоположні свободи ПП «Молокозавод-Олком», а саме право власності, і блокування коштів на рахунках могло призвести до повного зупинення діяльності підприємства, слід вважати не підтвердженими, оскільки вони зводяться до загальних фраз та є недоведеними, оскільки зроблені без посилань на докази, що підтверджують негативні наслідки, які реально настали для ПП «Молокозавод-Олком» через застосування судом заходів забезпечення позову і потягли за собою порушення права власності ПП «Молокозавод-Олком» за час апеляційного оскарження ухвали.

Застосування судом передбачених законодавством правил статей 66 та 67 ГПК України не свідчить про умисне порушення суддею охоронюваних прав та основоположних свобод ПП «Молокозавод-Олком», зазначені доводи не є викладенням обставин, що вказують на упередженість судді, недбальство або порушення присяги.

Таким чином, клопотання про забезпечення позову розглянуто у порядку, строк та межах діючого процесуального законодавства. Під час розгляду клопотання.

Відповідно до вимог частини 3 статті 96 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у редакції 2015 року, якщо органом, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, прийнято рішення про відсутність підстав для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, дисциплінарне провадження припиняється з одночасним повідомленням про це заінтересованих осіб.

Ураховуючи викладене, Комісія дійшла висновку про відсутність підстав для притягнення судді господарського суду Запорізької області Носівець Вікторії Вікторівни до дисциплінарної відповідальності та необхідність припинення дисциплінарного провадження.

Керуючись статтями 93-96, 101, 105 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» в редакції 2015 року, Комісія

в и р і ш и л а :

провадження у дисциплінарній справі стосовно судді господарського суду Запорізької області Носівець Вікторії Вікторівни за зверненням народного депутата України Ємця Леоніда Олександровича та адвоката Голубничого Олега Ігоровича припинити.

Головуючий

М.В. Патрюк

Члени Комісії:

А.О. Заріцька

П.С. Луцюк

М.А. Макарчук

В.Є. Устименко